

ХУРАЛДАРНЫН ДЭЭШТИЙ, УТКА-ШЫНАРЫ БЕДЭЭН

бел болгй. Эн-не вол чагыг—
бол дээрэ СЭКП-ын XXIV
съезидэниин шийтгэлээрин
хүүсэдиинг депутат буруу
бүтү күүжн болгаш билин
бээри болур. Олар Советтин
организаас-массалыг ажалын
чогуур дөнгөөг тургузарын-
га бүтү таламын кирикжр хү-
лээлгэинг.

Н. ЛАЗАРЕНКО,
ажылчы зоншар депутат.

Джыл-херекче улам ханьлаар

амыдырал

бел болгй. Эн-не вол чагыг—
бол дээрэ СЭКП-ын XXIV
съездианын шийтгэлээрин
хүүсэдиинг депутат буруу
бүтү күүжн болгаш билин
бээри болур. Олар Советтин
организаас-массалыг ажалын
чогуур дөнгөөг тургузарын-
га бүтү таламын кирикжр хү-
лээлгэинг.

Н. ЛАЗАРЕНКО,
ажылчы зоншар депутат.

«Чыраа-Бажы» совхозтун эмелге пунктузунга Александро Донкай ил дөрт чыл амыр сестралап амылдааш, элдекевилени-биле чоңуң хүндүктелдиң чедип алган.
ЧУРУКТА: А. Донкай.
А. ПОНОМАРЕВТУН фотосу.

ДЕПШИЛГЕЛИГ АРГАНЫ АЖЫГЛААР

Бай-Тайга районда чоңуң амыдырал хандырылга комбинат тургустуура-ла бугуругениң материал-техниктиг базазын калбартырыңче, мергежилди калдарын четчелээрине СЭКП райком болгаш райкуүсөөм кичээнгейин салып агадан. Комбинаттың директорунга коммунист Долчан Адыжыева Хертекти партия райкомунуң бюросу балылаан, ол ам үш чыл амыр амылдааш, бугурулгениң организастыг байдалын быжылгаан.

Комбинат тургустунганда бээр болуңуң шугуу-биле кадрларын белеткээр. Бугурулгениң кол адыры — хеп даар-жып бугурур цех. Тускай мергежилдерин чедип алган быжыгчылар, даарныкчылар четчир. Чурук тырттырар, баш таарар, хеп септээр болгаш өске-даа мергежилди кадрларын амылчы чоннарның хандырылгазында бараан болуп, амылдап турар.

Бугурулгениң материал-техниктиг базазын калбартыр талазы-биле комбинаттың коллектив агадан амылгы чоруктаан. Комбинатта даарнылга, чурук тырттырар, баш таарар, септөөгө цехтери амылдап турар. Шуйла, Бай-Талда, Кызыл-Дагда, Кара-Холде комбинаттың салбарларын амыттыңган. Хепти химиктиг арга-биле арылап аштар хемчегерин ап, амылчы чоннарның чагыларын хүлээп алган. Кызылдың хеп аштар черинге аштакташ, эсеринге чедир берип турарын организастаан. Комбинаттың ачы-дузаның районнуң амылчы чоннары суур бугурунде көрүп турар апарган.

Ажыгың чоңуң хандырылгазын улам ынай экижилер талазы-биле СЭКП-ниң XXIV съездинин Директиваларын амыдыралга ботандырып, чоңа ачы-дуза көргүзерин калбартыр дээш комбинаттың коллектив социалисттиг чарыкты калбарткан, бедик хүлээгедерин алган. Комбинаттың болгаш өскө салбарларын амылдакчылар колхозтарын, совхоз-тун малчыларын чагыларын барып хүлээп алган, бугуруп кылгаш, чедирип бээрине кол кичээнгейин салган.

Тоску беш чылдын баштайгы чылынын сес айларында комбинат чедиринин амылдаан. 1970 чылда сес айларынның түнелди-биле деннөөрге нийти продукция бугурулгениң планын бо чылдын сес айларында 11,4 хуу хойну бугурур ийкеп, азы 1000 ажыг рубльдиң продукцияны социалисттиг хүлээгедер амыр бугурур. Эрткен чылдында болаарга продукция сайгары 11,5 хуу көвүдөн.

Чоңа ачы-дуза көргүзөр хүлээгедерин ак сеткилди күүседиң турар ажыгчыларын комбинаттын хойну алап болур. Кызыл-Дагда салбарын быжыкчы-даарныкчы Тана Ойдуң, бугурулгениң планын ай санында ажыг күүседиң, эки шынардың продукцияны бугурур турар. Оон чуруу районун Хүндүлөл самбыразында. Анык даарныкчы Вера Мадыр-оол дашыкчы хеп даарызынга мергежилди чедип алган. Хомушку Бугуң планы даарызынын мастери, чагыкчылар чагыны анаа кылдыртырын күзөөрлер.

Ам дээрине комбинатта бедик бугуруучулуг механизмдер чок. СЭКП-ниң XXIV съездинин Директиваларында дүштүр депшигелчиг чаа аргаларын амылганың негетинип турар. Технолонтг деригелерин амылдааш турары-биле комбинаттың кичи саныга ошааштыр бугуруң унарууп турар продукциязының хемчээли 1 рубль 72 копейк болуп турар.
А. НАМЗЫН.

Тарып боозадылга планын күүсеткен

Удуг-Хем районнуң «УТКА»-ның 25 чылыа совхозтун Ак-Тургу салбары бо чылын 2 мун хойну тарып боозадыр планын. Ол чутула ажыды салбарын баштаар чери эки организастаан. Салбар тарып боозадылганы август айда бедик көдүрүшкүнүг агадан, сентябрың 20-де бугурун-биле дооскан.

Салбарын Кужур-Арында тургускап боозадылга пунктузун эргектедиң, техник комсомолчу Биче-кис Монгуш бодунуң мурунуга салдыган

плавный ошаалганы күүсеткен. Бо амыр уруг ам моон-биле 4 чыл итинде хой тарып боозадыр техник бооп амылдап турар. Моон мурунда оон тарып боозаткан хойларынга кызыраар чорук турбаан. Эрткен чылын малчынар Баазан Суван төрүр 100 баш хойдан 105 хураган-ны, Сагаан Монгуш чүс хураган-ны оңча-менди доруктуруп алган, муракчы малчынар-нын одурунда кирген.
Н. АНАЙ-ООЛ.
Удуг-Хем району.

Сиген сөөртүлгези

Малга быжыг чөм-суурну белеткээр талазы-биле Бүр районнуң малчыларынның аразында социалисттиг чарыш калбарган. Кадарчы бугуру 10—20 тоннадан эвээш эвес сигенини белеткеп ап, кыштагыларын сөөртүп чедирип турар.
«Торгалыг» совхозтунг Ак-Чыраа салбарында К. Шырап бо чылын 20 тонна сигенини белеткээр хүлээлге алган, оон бурун күүседиң, кыштаан сөөртүп агадан. Ол ышакшы инек кадарчызы Т. Донган 15 тонна белеткээр сигенини сөөртүп чедирип алган.
А. КУМАК.

СОВЕТ-ИНДИЙ НАДЫ КЫЛГАН ДЫҢНАДЫГ

(Эгези 1-ги арында).

Моон-биле холбаштыр талаарның эксперттери ужураш-каш, үстүндө айыттыңган айтырлар талазы-биле тодаргай саналдарын амылдап кылдыр дугайында дугурулуга чедип алыңган.

Экономика болгаш эртем-техника талазынга кады амылдажылга талазы-биле чазактар аразының комиссиязын тургузар дугайын талаалар дугурушкан.

Керээге дүштүр аны-бүрү деннөөрге харылаа холбаштарын тууду турарын, делегей-нин эң чутула айтырларының талазы-биле СССР-нин болгаш Индияның чазактарының аразында санал-оңал сол-чуушкуннарын калбартырын база танылаарын талаалар эргежок чутула деп хүлээп көргөн.

Индияның чорудуң турары блоктарга каттышпазынын политиказын бодунуң хүндүлөп турарын совет тала меделгээр, ол болза Азияга болгаш бүгү делегейге дүшкүрүлүг чорукту чавырдыларыңче, тайбыны болгаш уластар аразында кады амылдажылганы быжылгаарын улаштың.

Совет Эмелелиниң чорудуң турары тайбынга инакшылдыг политиказын бодунуң хүндүлөп турарын индий тала меделгээр, ол болза тайбының, найырады болгаш уластар аразында кады амылдажылганы быжылгаарын улаштың.

Шинтирлээр өйү келген делегей айтырларының талазы-биле санал-оңал сол-чуушкуннары СССР-ниң болгаш Индияның турустарының дугуруп азы чоокчулажып турарын көргүскөн.

Талаалар Азияда байдалче, ында дүшкүрүлүг чоруктуң

болгаш дайын чорудулгаларының одагырыңче, агрессии үүлгедикшиктериниң соксадырының болгаш бодурулганын оруктарын чуталажып көөрүнчө болгаш Азия дикте тайбыны быжылгаарынчө бирги чергениң кичээнгейин улаштың.

Чоон Лакистанга чоокта чаа болушкуннар түнелдинде Индостан чартык ортудукта тургустунган шыгыг байдалга сагыш салып турарын ийи тала илереткен, ол районга тайбыны камгалаарынчө улашкан күженишкенин уругуучуларынчө боттарының шинтирлиниң дугайын меделгээр.

Индия Чоон Пакистандан дөңсөп кирген 9 миллион ажыг кижиниң туруп турары чурт-тун социал, экономикаг болгаш политикаг амыдыралында шыгыг дүшкүрүлүг чорукту тургускаан база Индияның социал-экономикаг програм-маларын ботандырып чоруда-рын көзүлдүр-ле оожумнатка-нын Индияның Премьер-министри Совет талага дичнаткан.

Совет тала Чоон Пакистандан дескенерин Индиянын хүндүткөп көрүп турарын бедик-биле үнелээш, дескенер-нин массалыг агымның ужу-рудан найыраалы Индиянын мурунда тургустунган берге-лерин билип турарын илереткен.

Индиянын чааза Чоон Пакистандан Индияга дескенер-нин санын кызырап болгаш амгы үеде индий дөвсөөрлө-түрүп турар дескенерин тө-рөөн чуртунде доп-дараан ча-нарын хандырап талазы-биле долу шинтирлиниң дугайын Премьер-министриниң ме-делгезиниң Совет тала кичээ-нгейге алган.

Совет тала Чоон Пакистанда болушкуннар түнелдинде дескен кижилерин болгаш өске-лаа айтырларын талазы-биле бодунуң тургустун бады-каан. Ол тургустун СССР-ниң Дээди Советиниң Президиумун Даргазы Н. В. Подгорный-нин 1971 чылдын апрель 2-де Пакистаннын президентизи Яхья Ханга кыйгырыңда илереттинген болгаш.

1971 чылдын март 25-тин соонда Чоон Пакистанда болушкуннарын байдалын кичээнгейге ап көргөш, талаалар болза тайбыны камгалаары-нын эрге-ажыктарын бугуру-лула тургустунуң келген айтырларын политика тала-зы-биле шинтирлээрин чедип амыры-биле эргежок чутула хемчегерин амыр негетти-нип турар деп санаан. Ону чедип алыра Чоон Пакистан-ны улазуунуң тура-соруун, кол эргелерин болгаш дүрүм бугуру эрге-ажыктарын, а ол ышакшы дескенер төрөөн тур-тунче дүргөн болгаш аймыл чок эеп чанын дээш оларын ат-адырын болгаш арын-нуу-рун барымдаалап көөр ужу-рут.

Индостан чартык ортудукта тургустунган байдалын шыгыгын барымдаалап көргөш, талаалар болза моон-даа сонгаар бот-боттары-биле үр-гүлү харылааны тудар болгаш маңаа холбаштыр тургустунуң келген айтырлар та-лазы-биле санал-оңал сол-чуушкунуң үрүлгүлөөринчө чөпсөөршөк.

Талаалар Муруну-Чоон Азия-да байдалга ханы сагыш салып турарын илереткен болгаш ол

районнуң улустарынга тай-былды база аймыл чок чорук-ту хандырап, боттарынын на-ционал эрге-ажыктарын ба-рымдаалап, лаштыкыдан кан-лыг-даа холгаарлашкын чок-ка боттарынын салым-хуузу-н тускай шинтирлээр дүрүм бугуру эргелерин ботандырап болуру дээш Индий-Кылатан лаштыкы шериглерин шупту-зун үндүрери эргежок чутула деп санаан.

Муруну Вьетнам Республи-каның 7 чүүлден тургустунган чоокта чаа саналы тайбын по-литиктиг шинтирлөөшкенин үндүзүнн тургустарынчө чуту-ла базым болуп деп байыр че-дирбишаан, ол саналдарын бот-тарынын деткип турарынын дугайын олар меделгээр.

Талаалар Чоокку Чоон чүкте дүшкүрүлүг байдалга шыгыгын сагыш салып турарын база илереткен. КНО-нун Аймыл чок чорук Чөвүлгенин 1967 чылдын ноябрь 22-деги Резо-люциянын долу хемчээли-биле күүсөдөрүнчө үндүзүлөш, үрүлгүлөөдиг, быжыг болгаш шыгыгын тайбынын чедип амыр сорулга-биле сонугурулгыл бугу-гу кургунерин күжениш-кин салырынын эргежок чуту-лазын олар дичалап медел-гээр.

Индиянын чааза делегейде байдалды экижилеринчө идиң бээр чүткүлү барымдаалап көрүбүшан, аймыл чок чорук база кады амылдажылга айты-рыларынчө талазы-биле нити-төрөп чөвүлөп хура-лын чымчылар дугайында са-нал болза чүгө Европа дикте эвес, харын-даа бүгү делегей-де дүшкүрүлүг байдалды ча-

вырылдырыңче улашкан чу-гула базым деп бедик-биле үнелеп көрүп турар.

Чепселенишкенин эңдере бугурун соксадыры болгаш делегейин шыгыг, боттук контролю-биле адролуп болгаш анаа-даа хевирин чепселери-биле каттай-хаара чепселенишкенин бүгү-нитти бол-гаш бугурун-биле дүжүренин чедип амыр чорук тайбынын база аймыл чок чорукту кам-галаарында болгаш быжылга-рынга бирги чергениң ужу-рудузун деп талаалар санап ту-рар. Талааларын боттап тура-ры-биле алыра, чепселенишкенин дүжүренин өйү келген айтырларынын хе-рек кырында боттанып болур база нийтеге таарымыңа ар-галарын чедип амыр сорулга-лыг бугу чурттарын киржил-гези-биле чепселенишкенин дүжүр талазы-биле бүгү де-легей конференциямы улау-ролду ойноп болур.

Бактериологтук (биологтук) чепсекти болгаш токсин-хора-нарны амылдап кылдырып, бугуру үндүренин болгаш кур-лавыларынчө мөөнөөринчө хору-даар болгаш дайынны чорула-рынын химиктиг база бакте-риологтук аргаларын долузу-биле хорууларынчө оруугуна баштайгы базым кылдыр ола-рын уластуура дугайында дугу-рулганы чоокку үеде чедип амыр чутула деп талаалар са-нап турар.

Индий океанын дөвсөөрү тайбын аламы болуп ужурулуп деп Индиянын Премьер-ми-нистри база каттап балыткаан.

Индиянын Премьер-минист-риниң Совет Эмелелиниң аны-чоруту болгаш оон совет удур-тукчулар-биле чуталажымы-каарын болгаш бөсөөлөрү-даа ийи чурт аразында эи-па-йыралыг кады амылдажылга-нын улам хөгжүдөрүнчө, тай-бынын база делегейге ай-мыл чок чорукту быжылга-рынга идиң бээрине бугуру-лгени ийи тала илереткээр.

Индиянын Премьер-минист-ри СЭКП ТК-ның Чингине се-кретары Л. И. Брежневти бо-лгаш СССР-ниң Министрлер Чө-вүлгенин Даргазы А. Н. Ко-сигинин Индияга кээринче ча-лаан. Ол чалаалганы өөрүп чет-тиришкен-биле хүлээп алган.

Совет Эмелели болгаш Ин-дия колониализмниң артын-чыларын эи дүргөн, долуту-биле уластуура дээш, колония чурттарга болгаш уластарга хамаарышпас чорукту тыпыс-ар дугайында КНО-нун Дөвсөө-циязын чуталажып күтүүдери дээш туржуп турар. Олар сөөк-дөй ылгаар чорукту бол-гаш апартеиди шинтирлиң-биле бугуру шап көрүп турар.

Талаалар чутула-бүрү социал тургустуулау күрүлөөренин тай-бын бугу-биле кожа-хемчээ до-гуннашкынын принципте-рин барымдаалап турарын ба-за каттап балыткаан болгаш чурттар аразынын харылаа-ларынын маргаладылгы бугу айтырларын тайбын арга-би-де шинтирлээр ужурулуп деп санаан.

Индиянын Премьер-минист-риниң Совет Эмелелиниң аны-чоруту болгаш оон совет удур-тукчулар-биле чуталажымы-каарын болгаш бөсөөлөрү-даа ийи чурт аразында эи-па-йыралыг кады амылдажылга-нын улам хөгжүдөрүнчө, тай-бынын база делегейге ай-мыл чок чорукту быжылга-рынга идиң бээрине бугуру-лгени ийи тала илереткээр.

Индиянын Премьер-минист-ри СЭКП ТК-ның Чингине се-кретары Л. И. Брежневти бо-лгаш СССР-ниң Министрлер Чө-вүлгенин Даргазы А. Н. Ко-сигинин Индияга кээринче ча-лаан. Ол чалаалганы өөрүп чет-тиришкен-биле хүлээп алган.

НЕГЕЛДЕЛИГ АЖЫЛДААР

Тес-Хем райпозуунуң кол-лектив болгаш районда 16 сандыг чердери бо чылдын баштайгы чартымында коску чедирининчө амылдап, плавыг ошаалганын ажыг күүсеткен. Бо дугайын чоокта чаа райпозун хууу кижигу-неринчө хураалыга медел-гээр. Коллективтиң чартык чылда ажылынын түнелди аңаа чуталажып.

Районда бир кижиге ошааш-тыр алмрга улаштуруп бараан-ның 112 рубльге, аш-чөмүн 106 рубльге саткан бооп ту-рар. Чуурга, коңсер, ду-заан балым кичигити аш-чөмүн плаванда ажыг саткан. Белеткөөл конторазы (Дирек-тор Ч. Эртин) ажылдап ба-гай эвес организастаан. Эйт, сүт, алы-көш, чөм-кудурук салып аларының планнарын анык күүсеткен.

Район төвүндө ном мага-зиниң эргектедиң Вера Да-дыты, О. Шынаада хоочун сандыгы «Хүндүлөдиг дем-дөө» орденин эдилекчи М. Хажымылай, сандыгы М. Яндак-оол олар муракчы-ларын одурунда чоруп ту-рар.

Ыччалаа-даа 30 ажыг сандыг чердеринин чутула 16-ы пла-вын күүсеткен. Оон чылда-гааны чүдөө? Хамыктын му-рунда күш-аңыдың сагыла-чурумуңуң коңсаады. Чам-дык магазинерин чогуру ша-

гында ошаалап ажыдар, азы эрте хааптар чоруктар бар. Райпозун сандыг индизин са-лыгларга барааннар хуваа-лааны планга дүштүр кыл-байы келген. Чамдын сандыг-жылар чоңуң негесде-херге-лени өөренип көрбөй ту-рар. Чутула хергелдигиң үлөтүр барааннары райога ховар кээр, азы чоңуң хе-регелдиге таарышаан ба-рааннар шыгында чидип ту-рар.

Райпога чаа тудулар не-мешпейн турар. Коллектив бо чылын 3500 кубометр аш-бетелтээр турган, чутула 100 кубометр кылып, кышка бетелтөөдү дына оожум чо-руткан. Райпола бөш автола-ка болгаш хоб кызыраар чер чогуру деннөөгө чедир ажыл-дааан.

Райпола кадрлар-биле амыл кошка, оларын шили алы-рын, таарыштыр тургузарып четтес организастап турар. Оон урууулап өрө-самчыг-лаалын түңү 102 мун рубль четтес. А эгинди алгаш чутула 3700 рубль. Өрө-сам-чыгдал кылып, социалисттиг өңү-хөргөниң оорлаар чо-руктар бар. Бо бүгү четтес-терин дайы чытайдыр, чо-пун кудулуруг хандырылга-зын улам экижилер сорулга коллективтиң мурунда сандыган.

Ч. ӨӨЛЕТ.

Анджела Дэвисти хостаар

БЕРЛИН. Бистер Анджела Дэвисти төлөөлү турары Америка-биле боттарыныстың эп-сетилип каттыштырылгавы-сты илеретип тур бис. Кады-дошкун азымылашкыннар, и-теп-сүрүүшкүннөр, хоп-мөгө болгаш молчулук бооп туруу-лаа тайбың, хосталга болгаш кижилерниң эргелери дээш де-миселин үргүлчүлөп турар бугу кижилер-биле боттарыныс-ты эп-сетилип каттыштырыл-гавысты илеретип тур бис

деп Герман Демократтыг Рес-публиканың Тайбың Чөвүл-генин кылган меделгелинде чуталап турар.

АНШ-тын нара нештиг чо-нуун эргелери дээш шыла-раңгай демиселчи Анджела Дэвисти деткип, Каттышкан Штаттарда сөөк-агыс ылгаар үүлгедикшиктерге улаурапып турар бугу кижилерге эп-сет-илин долузу-биле каттышты-рып турарын Тайбың Чөвүл-гени бодунуң меделгелинде иле-

реткен.

Герман Демократтыг Рес-публиканың Кичиники эргеле-ри дээш комитеди Анджела Дэвисти хостаарынын Сан-Францискода Национал комите-динче АНШ-тын реакцияны-нын нара-бамында хоруугап кааны эрес-дидим америк ком-мунист А. Дэвисти доп-дараан хостаарын негээр ГДР-ниң 10.000 ажыг хамаатылары-ның ат салган чагаазын база чоруткан.

Патриоттарның чедишкени

ХАНОЙ. Августуң 25-тен сентябрь 5-ке чедир Муруну Вьетнамын Хостаарынын Удусу чепсектиг күштери Биньдиль мо-жуга дайынын 500 ажыг солдаттарын болгаш обинерлерин өлүгүн азы балы-лаан, оларын итинде 110 америкааннар база бар. Олар 23 шериг машиналарын уууткаан, бир шериг эшелонун аңдарган,

дыка хой саныг боо-чепсекти хулап ал-ган. Ол дугайын паралагың Хосталга агентилеи дичнаткан.

Муруну Вьетнамын патриоттары Винь-лонг можуга сентябрь айда тузучушкун-нар үезинде дайынын 465 солдаттарын чок кылган.

Өөредилге болгаш күш-ажыл

ХАНОЙ. Вьетнам Демократтыг Республикага чаа өөредилге чылында ортумак школаларга 5 миллион ажыг сугууларга өөренип агадан. Ол болза эрткен чылдындан 10 хуу хой бооп турар. Өөре-дилге чорудулганында кол-ла

чүүл — өөредилгени күш-ажыл-биле холбаштырап бооп турар. Ханойнун, Хай-фоннун болгаш чурттуң өске-лаа хоорайларында өөредилге-ли үлөтүр азы көзөө ажыл-агый-биле холбаштыр чорудуп турар.

ВДР-ниң партиязы болгаш чааа чурттуң дагылар район-нарынга бүгү-нитиниң өөре-дилгениңе уугу кичээнгей салып турар. Ындыг черлерде бичин националдарын аны-яктары өөренип тускай школа-ларын тургузуп турар.

ДЕЛЕГЕЙ БО ХУННЕРДЕ

СОНГУ ИРЛАНДИЯ. Белфаста, Лондондериде, Ньюорада болгаш өске-даа хоорайларда өрт ууу-соксаал чок чабымышталып турар. Өрттөнгөн кварталдарың чурттакчылары эт-хөргөниңин кезик-чамдызын даа болза оттан камагал алыр дээш ораалдап турар. Сонгу Ирландияга бомбарла чактышкыны бар болса, боо дажым үнөө болгаш кем-буруу чок кижилерин ханы тогулбай барбас хүн черде турбастан.

ЧУРУКТА: чурттакчылар өрттенип турар бакыңнардан дөңсөп чоруп туралар.

КАМЕРА ПРЕСС—СОТА-ның фотосу.

